

AZ IGÉNYPONTOK SZEREPE A SZABADALMI JOGBAN – III. RÉSZ A MAGYAR, AZ EURÓPAI, A NEMZETKÖZI ÉS A PÁRIZSI UNIÓS ELSŐBBSÉGI RENDSZER ÖSSZELETÉSE

A tanulmány létrejöttének elsődleges célja az Európai Szabadalmi Egyezményben¹⁰ (ESZE) lefektetett európai és a magyar szabadalmi jogrendszer által elismert egyéb elsőbbségek feltárása és összevetése.

Ennek kapcsán közelebbről megvizsgáljuk az ipari tulajdon oltalmára létrejött Párizsi Uniós Egyezmény (PUE) stockholmi szövegének 4. cikkében lefektetett elsőbbségi rendszer jellegzetességeit, amely a 1970. évi június 19-én Washingtonban kelt Szabadalmi Együttműködési Szerződés (Patent Cooperation Treaty – PCT) 8. cikk (2) bekezdésének *a*) pontja értelmében nyer alkalmazást az európai szabadalmi rendszerben.

Kiindulási pontként elsőként a magyar elsőbbségi rendszert ismertetjük. Ezt követően térünk rá az ESZE és a PUE rendelkezéseinek részletes összevetésére.

1. A magyar elsőbbségi rendszer

Magyarország szabadalmi jogrendszerét elsősorban az 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról (Szt.) határozza meg. Magyarország 2003. január 1-jén csatlakozott az ESZE-hez, ennek megfelelően az Szt. 84/A. és 84/B. § az Európai Szabadalmi Egyezményt (1973. október 5-i Müncheni Egyezményt) is beemeli a magyar jogszabályi rendszerbe, oly módon, hogy eltérés esetén az ESZE alkalmazásának biztosít elsőbbséget [84/B. § (3)]:

Szt. 84/A. § E törvény alkalmazásában

a) európai szabadalom: az európai szabadalmak megadásáról szóló 1973. október 5-i Müncheni Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) alapján megadott szabadalom;

b) európai szabadalmi bejelentés: az Egyezmény alapján tett – európai szabadalom megadására irányuló – szabadalmi bejelentés.

Szt. 84/B. § (1) Európai szabadalmi bejelentés benyújtható és európai szabadalom adható a Magyar Köztársaság területére kiterjedő hatállyal is.

(2) A 84/D–84/O. § rendelkezéseit a Magyar Köztársaságot megjelölő európai szabadalmi bejelentésekre és a Magyar Köztársaságra kiterjedő hatállyal megadott európai szabadalmakra kell alkalmazni.

(3) Az Egyezmény és e törvény közötti eltérés esetén az Egyezmény rendelkezéseit kell alkalmazni az európai szabadalmi bejelentésekre és az európai szabadalmakra.

¹⁰ 1973. október 5-i Müncheni Egyezmény.

Egyrészt tehát megállapíthatjuk, hogy az ESZE útján tett Magyarországra is kiterjedő hatályú szabadalmi bejelentések (illetve szabadalmak) esetén az elsőbbség tekintetében az európai elsőbbségi rendszer a mérvadó. Ezzel itt külön nem foglalkozom, mivel ezt az európai elsőbbségi rendszer tárgyalásakor amúgy is ismertetem.

Magyarországon ezenkívül négyféle elsőbbség létezik: a bejelentési elsőbbség, a magyar belső elsőbbség, a párizsi uniós elsőbbség, és a PCT 8. cikke (2) bekezdésének *b*) pontja által a szerződő államok hatáskörébe utalt belső elsőbbség (amelyre a későbbiekben párizsi uniós típusú belső elsőbbségként fogok hivatkozni). Az előbbi három elsőbbséget az Szt. 61. §-a szabályozza:

Szt. 61. § (1) *Az elsőbbséget megalapozó nap*

a) általában a szabadalmi bejelentés napja (bejelentési elsőbbség);

b) az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Unió Egyezmény által meghatározott esetben a külföldi bejelentés napja (uniós elsőbbség);

c) a bejelentő azonos tárgykörű korábbi, folyamatban lévő szabadalmi bejelentésének tizenkét hónapnál nem korábbi bejelentési napja, ha azzal kapcsolatban más elsőbbséget nem érvényesítettek (belső elsőbbség).

Mint látható, az Szt. a külön elsőbbséget nem igénylő bejelentések esetében az elsőbbségi dátumot magával a bejelentési nappal azonosítja, és ilyenkor a törvény „bejelentési elsőbbségről” beszél. Ez azonban nyilván nem „valódi” elsőbbség, pusztán technikai megoldás arra, hogy a „bejelentési naptól, vagy elsőbbség igénylése esetén az elsőbbségi dátumtól” számítandó határidők és események esetén tömörebben lehessen fogalmazni. Az ESZE megszövegezői nem éltek ilyen technikai egyszerűsítéssel, helyette mindenütt az előbbi hosszás kifejtést találjuk.

Ily módon a „bejelentési elsőbbséget” nem tekinthetjük valódi elsőbbségnek, és a továbbiakban nem is foglalkozunk vele.

Az „uniós elsőbbség” esetén az elsőbbségi igény alapját a PUE 4. cikke határozza meg, amelyet a későbbiekben az ESZE elsőbbségi rendszerével összevetve részletesen is tárgyalunk.

„Belső elsőbbség” (*internal priority*) alatt a szabadalmi jogi nyelvhasználatban azt a sajátos szituációt értjük, amikor a korábbi szabadalmi bejelentés származási országa megegyezik azzal az országgal, amely országban vagy amely országra kiterjedően az elsőbbséget egy későbbi szabadalmi bejelentésben érvényesítik (tehát pl. magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségét igényeljük egy későbbi, Magyarországon tett magyar vagy Magyarországra kiterjedően tett európai szabadalmi bejelentésben).

Valamely országra *kiterjedően* tett szabadalmi bejelentésről akkor beszélünk, ha egy nemzetközi szerződés alapján tett szabadalmi bejelentést úgy kell értékelni, mintha az az adott országban tett szabadalmi bejelentés lenne. Az ESZE alapján tett európai szabadalmi bejelentés például Magyarországra kiterjedően tett szabadalmi bejelentésnek minősül az ESZE 66. cikke értelmében. Hasonlóan, a Magyarországot megjelölő PCT-bejelentés szín-

tén Magyarországra kiterjedően tett szabadalmi bejelentésnek minősül a PCT 11. cikk (3) bekezdése alapján.

Magyarországon az Szt. a „belső elsőbbséget” szűken határozza meg, és csak a Magyarországon (tehát nem Magyarországra kiterjedő hatállyal) tett későbbi szabadalmi bejelentések esetében értelmezi ezt a kategóriát.

A belső elsőbbség tágabb értelmében Magyarországon a belső elsőbbség (*internal priority*) háromféleképpen valósulhat meg:

- i) magyar nemzeti úton (magyar szabadalmi bejelentésben igénylik egy korábbi magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségét),
- ii) európai úton (Magyarországon érvényesített európai szabadalomban igénylik egy korábbi magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségét),
- iii) PCT-bejelentés útján (Magyarországot megjelölő PCT-szabadalmi bejelentésben igénylik egy korábbi magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségét).

Lássuk ebből a *iii*) pontot részletesebben.

A PCT-rendszerben tett, Magyarországra kiterjedő szabadalmi bejelentés elsőbbsége általában az Szt. 61. §-ában is szereplő uniós elsőbbséget jelenti, mivel a PCT a Párizsi Uniók Egyezmény elsőbbségi intézményét veszi át:

PCT 8. cikk (2) a) A b) pontban foglaltak kivételével az 1. bekezdésnek megfelelően benyújtott bármely elsőbbségi igény feltételei és hatálya ugyanaz, mint amelyeket az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniók Egyezmény Stockholmi Szövegének 4. Cikke előír.

A PCT-bejelentés automatikusan kiterjed az összes szerződő államra, így tehát előfordulhat, hogy a PCT-bejelentés „visszamegy” a származási országba, pl. egy magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségét igénylő PCT-bejelentést magyar nemzeti szakaszba léptetnek az arra megszabott határidőn belül a MSZH-nál mint megjelölt vagy mint kiválasztott hivatalnál.

Fontos kiemelni, hogy maga a PUE nem teszi lehetővé a belső elsőbbség igénylését, mivel az elsőbbség intézményét kifejezetten csak harmadik országok vonatkozásában vezeti be:

PUE 4. Cikk A) (1) Azt, aki találmányt, használati mintát, ipari mintát, gyári vagy kereskedelmi védjegyet az unió egyik országában szabályszerűen bejelent, úgyszintén az ilyen bejelentő jogutódját, az alább meghatározott határidőkön belül elsőbbségi jog illeti meg arra, hogy bejelentését a többi országban megtegye.

Az elsőbbség joghatásának megállapításakor is ekként fogalmazz:

PUE 4. Cikk B) Ennél fogva a bejelentés, amelyet később, de az említett határidők eltelte előtt az unió valamelyik más országában tesznek, nem érvényteleníthető az időközben bekövetkezett tények, nevezetesen másik bejelentés, a találmány közzététele vagy gyakorlatba vétele, a minta példányainak árusítása vagy a védjegy használata következtében, és e tények révén harmadik személy javára sem jog, sem személyhez fűződő birtok nem keletkezhet. Harmadik személynek az elsőbbség alapjául szolgáló első bejelentés napja előtt szerzett jogai az unió országainak belső jogszabályai szerint hatályosak.

A PUE egységes „külső elsőbbséget” vezet be [vagyis az Szt. 61. § (1) bekezdés *b*) pontjában is hivatkozott „uniós elsőbbséget”], azonban a belső elsőbbség kérdésével nem foglalkozik, mivel a PUE célja elsősorban a nemzeti elbánás elvének érvényesítése, illetve az iparjogvédelem területén a külföldiek minimumjogainak biztosítása.

Mivel a PUE a belső elsőbbség kérdését nem szabályozza, ezért a PCT a szerződő államok hatáskörébe utalja annak eldöntését, hogy milyen joghatások fűződnek az elsőbbség igényléséhez az elsőbbségi bejelentés származási országában (tehát az előbbi példában a korábbi magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségéhez a magyar nemzeti szakaszban):

PCT 8. cikk (2) b) *Ha a nemzetközi bejelentés valamely Szerződő Államban vagy annak vonatkozásában benyújtott egy vagy több korábbi bejelentés elsőbbségét igényli, a nemzetközi bejelentés ennek az államnak a megjelölését tartalmazhatja. Ha a nemzetközi bejelentés a megjelölt államban vagy annak vonatkozásában benyújtott egy vagy több nemzeti bejelentés elsőbbségét vagy olyan nemzetközi bejelentés elsőbbségét igényli, amely egyetlen államot jelölt meg, úgy az elsőbbségi igény feltételei és a hozzá fűződő joghatály az említett államban az, amelyet ez utóbbi nemzeti törvényhozása előír.*

Az Szt. 61. § (1) c) pontjában szereplő (magyar) belső elsőbbség sok szempontból inkompatibilis a PUE által felállított elsőbbségi rendszerrel, ezért szükséges volt, hogy a Magyarországra „visszajövő” PCT-bejelentések elsőbbségét a jogalkotó külön szabályozza:

Szt. 84/V. § Elsőbbség igénylése esetén, annak feltételei és joghatálya tekintetében a Szerződés 8. Cikke (2) bekezdésének b) pontjában említett esetben is az ipari tulajdon oltalmára létrejött Párizsi Unió Egyezmény stockholmi szövege 4. Cikkének rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

Mint látjuk, a PCT-bejelentések elsőbbségének kérdését az Szt. visszavezeti a Párizsi Unió Egyezményre, amelynek rendelkezéseit „megfelelően” kell alkalmazni, tehát úgy, mintha a származási országban is lehetővé tenné az elsőbbség igénylését (és nem csak az unió valamely más országában). Így tehát a magyar jogszabály nem tesz különbséget a PCT-úton érkező magyar, illetve külföldi korábbi szabadalmi bejelentés elsőbbségét érvényesítő szabadalmi bejelentések között.

A magyar „belső elsőbbség” elsősorban abban különbözik a PCT 8. cikk (2) bekezdés *b*) pontja és az Szt. 84/V által meghatározott „uniós típusú belső elsőbbségtől”, hogy magyar belső elsőbbség esetén csak folyamatban lévő magyar szabadalmi bejelentés belső elsőbbségét lehet igényelni, mellyel egyidejűleg a korábbi bejelentést visszavontnak kell tekinteni [Szt. 61. § (6)]. Ez több szempontból is hátrányos helyzetbe hozza azokat a magyar bejelentőket, akik nem óhajtanak nemzetközi porondra is kilépni, hanem pusztán Magyarország tekintetében próbálnak oltalmat szerezni. Az ilyen bejelentőknek fenn kell tartani a korábbi bejelentésüket akkor is, ha előre tudják, hogy azt az elkövetkező egy éven belül tovább fogják fejleszteni, és kiegészített formában ismételten be fogják nyújtani – mivel az Szt. 61. § (1) bekezdés *c*) pontja kifejezetten csak folyamatban lévő magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségének igénylését engedi meg. Ezzel szemben az uniós bejelentés érvényesítéséhez

elég az elismert bejelentési nap – amely általában, így Magyarország esetében sem feltételezi a bejelentéssel kapcsolatos hivatalos díjak megfizetését. Vagyis az a bejelentő, aki előre tudja, hogy PCT-bejelentést fog tenni, eltekinthet a magyarországi bejelentési és kutatási díj megfizetésétől, hiszen a PCT 8. cikke ennek ellenére lehetővé teszi a megszűnt magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségének igénylését, amelyet a magyar nemzeti szakaszba lépve az Szt. 87/V § értelmében Magyarországon is elismertethet („uniós típusú belső elsőbbség”).

Az ilyen bejelentő számára az a lehetőség is fennáll, hogy az oltalmi időt a nemzetközileg elfogadott 20 évről kitolja 21 évre, hiszen a PCT-úton visszajövő és az Szt. 87/V § alapján a korábbi magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségét igénylő későbbi szabadalmi bejelentés oltalmi ideje szintén 20 év, amely a későbbi szabadalmi bejelentés bejelentési napjától számít. Ez utóbbi pontosan 12 hónappal lehet későbbi, mint az elsőbbséget megalapozó korábbi szabadalmi bejelentés bejelentési napja. Ugyanakkor sem az Szt. 87/V, sem az Szt. bármely más szakasza nem rendelkezik az elsőbbségi bejelentés sorsáról, rendelkezés hiányában tehát a korábbi magyar szabadalmi bejelentést nem kell visszavontnak tekinteni (szemben a magyar belső elsőbbség igénylésével). A korábbi magyar szabadalmi bejelentés tehát folytatható, és arra oltalom szerezhető, miközben az oltalmat a PCT-úton érkező későbbi szabadalmi bejelentés is megkaphatja, hiszen arra nézve a korábbi magyar szabadalmi bejelentés nem tartozik a technika állásához (mivel nincs a PCT-bejelentés elsőbbségénél korábbi bejelentési napja vagy elsőbbségi dátuma), így a szabadalmi oltalom megszerzésének sem képezheti gátját. Végeredményben tehát a bejelentő a korábbi magyar szabadalmi bejelentés bejelentési napjára visszaható hatállyal is megszerezheti az oltalmat, és emellett a későbbi PCT-bejelentés 12 hónappal későbbi bejelentési napjától számított további 20 éven keresztül élvezheti a PCT-úton tett későbbi szabadalmi bejelentésen alapuló szabadalmat. Ez a lehetőség a magyar belső elsőbbség intézményét igénybe vevő bejelentő számára fel sem merülhet, hiszen az Szt. 61. § (6) bekezdés értelmében a belső elsőbbség érvényesítésénél a korábbi magyar szabadalmi bejelentést visszavontnak kell tekinteni. Tehát a korábbi és a későbbi szabadalmi bejelentés bejelentési napja közti időtartamra akkor sem keletkezik visszamenő hatályú oltalom, ha az MSZH a későbbi szabadalmi bejelentésre oltalmat engedélyez.

További hátrányt jelent a kizárólag magyar szabadalomban gondolkodó bejelentőre nézve, hogy belső elsőbbség igénylése miatt visszavont szabadalmi bejelentésére több elsőbbséget nem alapíthat, holott elképzelhető, hogy találmányát a belső elsőbbség igénybevételére megállapított 12 hónapon belül többször, akár több különböző irányban fejleszti tovább. Az Szt. alapján kérdéses, hogy vajon egyidejűleg igényelhető-e több későbbi bejelentésben ugyanazon korábbi szabadalmi bejelentés belső elsőbbsége.

Az Szt.-ből az sem derül ki egyértelműen, hogy csak egy vagy esetleg több korábbi szabadalmi bejelentés belső elsőbbsége is igényelhető-e egyetlen későbbi szabadalmi bejelentésben. Álláspontunk szerint nem, bár erre vonatkozóan az Szt. semmiféle tiltó rendelkezést nem tartalmaz, azonban abból, hogy a belső elsőbbség igénylésénél a korábbi szabadalmi

bejelentésről a törvény mindenütt egyes számban beszél, továbbá abból, hogy a több elsőbbség érvényesítését megengedő ismertebb jogszabályok (amelyek az 1995. évi XXXIII. tv. megalkotásakor e tekintetben is mintául szolgálhattak a jogalkotó számára) kifejezetten említik ezt a lehetőséget, így például a PUE 4. Cikkének F) pontja, az ESZE 88. cikkének (2) bekezdése, vagy például a német szabadalmi törvény kifejezetten belső elsőbbségre vonatkozó 40. § (2) bekezdése.

A német megoldásról azért is érdemes külön szót ejteni, mert a német szabadalmi törvény nem biztosított a magyar Szt. 87/V §-ához hasonlóan külön jogokat a PCT-utat igénybe vevő bejelentők számára a német belső elsőbbséget igénylő bejelentőkhöz képest.

Mint azt fentebb érintettük, a PCT 11. cikkének (3) bekezdése szerint a nemzetközi (PCT-) bejelentés ekvivalens a megjelölt államokban tett szabadalmi bejelentéssel. Mivel a német szabadalmi törvény nem rendelkezik külön a PCT 8. cikk (2) b) pontja (l. fenn) által nemzeti hatáskörbe utalt belső elsőbbség kérdéséről, ezért a PCT 11. cikk (3) bekezdése alapján arra értelemszerűen a német szabadalmi törvény belső elsőbbségét kell alkalmazni. A német szabadalmi törvény 40. § (5) bekezdése alapján viszont a korábbi németországi szabadalmi bejelentést visszavontnak kell tekinteni, amennyiben az még folyamatban van. Ilyen nemzeti szabályozásra van tekintettel a PCT-hez csatolt Végrehajtási Szabályzat 4.9 szabályának (b) pontja, amely lehetővé teszi, hogy – bár a PCT-bejelentés alából kiterjed minden szerződő államra – azokban a szerződő államokban, amelyekben a PCT-bejelentésben érvényesített belső elsőbbség a származási országbeli korábbi nemzeti bejelentés visszavonását vonná maga után, a származási ország megjelölésétől el lehessen tekinteni:

PCT VSZ 4.9 b) *Az a) pont (i) alpontjában foglaltaktól eltérően, ha 2005. október 5-én valamely Szerződő Állam nemzeti joga úgy rendelkezik, hogy az adott állam megjelölését tartalmazó és az adott államban érvényes korábbi nemzeti bejelentés elsőbbségét igénylő nemzetközi bejelentés benyújtása a korábbi nemzeti bejelentés olyan következményekkel való megszűnését eredményezi, mintha azt visszavonták volna – mindaddig, amíg a nemzeti jog ezt előírja –, a kérelem [ti. a PCT-bejelentési kérelem] tartalmazhatja, hogy az adott állam megjelölése nem történt meg, feltéve, hogy a megjelölt hivatal 2006. január 5-ig tájékoztatja a Nemzetközi Irodát arról, hogy az ebben a pontban foglalt rendelkezést a szóban forgó állam megjelölésekor alkalmazni kell. A beérkezett tájékoztatást a Nemzetközi Iroda haladéktalanul közzéteszi a Hivatalos Lapban.*

Németország (Japánnal és Koreával egyetemben) élt ezzel a lehetőséggel, így a németországi elsőbbséget igénylő bejelentő dönthet, hogy Németországban inkább a PCT-bejelentést érvényesíti (aminek következtében a korábbi német bejelentést visszavontnak tekintik), vagy inkább a korábbi német bejelentést folytatja, és lemond a PCT-bejelentésben Németország megjelöléséről. Egyben az is világos, hogy a német szabadalmi törvény nem teszi lehetővé az oltalom meghosszabbítását 21 évre úgy, ahogy azt a magyar Szt. 87/V § kapcsán elmagyaráztuk.

A magyar jogalkotó feltehetően az országok többségének joggyakorlatához igazodott, amikor az Szt.-ben nem próbálta a PCT 8. cikk (2) bekezdésének *b*) pontját a magyar belső elsőbbséghez közelíteni, és így nem vált szükségessé a PCT Végrehajtási Szabályzatának 4.9 *b*) pontja szerinti fenntartás sem. Ugyanakkor sajnálatos, hogy a jogalkotó a magyar belső elsőbbségi rendszert sem igyekezett összhangba hozni az uniós elsőbbséggel, és ezáltal elmulasztotta a kizárólag magyar szabadalomban és a nemzetközi szabadalmi bejelentésben gondolkodó magyar bejelentőket azonos helyzetbe hozni.

2. Az ESZE és a PUE elsőbbségi rendszerének összevetése

Az ESZE preambuluma értelmében az ESZE külön megállapodást képez az ipari tulajdon oltalma tárgyában 1883. március 20-án Párizsban aláírt és legutóbb 1967. július 14-én felülvizsgált egyezmény (PUE) 19. cikke értelmében, továbbá regionális szabadalmi szerződést képez az 1970. június 19-én kelt Szabadalmi Együttműködési Szerződés (PCT) 45. cikkének 1. bekezdése értelmében.

A fentiekből két fontos dolog következik. Egyrészt európai szabadalmi bejelentést nemcsak közvetlenül az Európai Szabadalmi Hivatalnál (továbbiakban: ESZH) vagy az ESZH átvevő hivatalaként eljáró valamely nemzeti hivatalnál lehet tenni (ez az ún. „euro-direct” bejelentés), hanem PCT-úton is indítható az ESZE tagállamaira kiterjedő európai szabadalmi bejelentés (ez az ún. „euro-PCT-bejelentés”). Másrészt az ESZE elsőbbségi rendszerének megalkotásakor tekintettel kellett lenni a PUE 4. cikkében meghatározott követelményekre – mint látni fogjuk, ez a legteljesebb mértékben meg is történt, az ESZE elsőbbségi rendszere néhány fogalmi pontosításon kívül szinte egy az egyben átvette a PUE 4. cikkének rendelkezéseit.

Közvetlen európai szabadalmi bejelentések esetén az elsőbbség igénylése az ESZE által meghatározott elsőbbségi rendszer szabályai szerint történik, míg PCT-úton indított euro-PCT-bejelentések esetén a PCT rendelkezéseit kell alkalmazni, tehát – mint láttuk – a PCT 8. cikk (2) bekezdés *a*) pontja értelmében a PUE 4. cikkét.

Az euro-PCT-bejelentések tekintetében az ESZE 150. cikkének (2) bekezdése az ESZE rendelkezéseivel szemben alkalmazási elsőbbséget biztosít a PCT-rendelkezések számára:

ESZE 150. cikk (2) *Az Együttműködési Szerződés alapján benyújtott nemzetközi bejelentések az Európai Szabadalmi Hivatal előtti eljárások tárgyát képezhetik. Az ilyen eljárásokban a Szerződés rendelkezéseit ennek az Egyezménynek a rendelkezéseivel kiegészítve kell alkalmazni. Eltérés esetén az Együttműködési Szerződés rendelkezései az irányadók.*

Tehát az euro-direct bejelentések esetén az ESZE elsőbbséggel kapcsolatos rendelkezéseit, míg az euro-PCT-bejelentések tekintetében a PCT 8. cikk (2) bekezdésének *a*) pontja értelmében a PUE 4. cikkét kell alkalmazni. Ebből kifolyólag a továbbiakban az ESZE és a PUE elsőbbségi rendszerét párhuzamosan tárgyaljuk.

Az ESZE-ben lefektetett elsőbbségi rendszerben az elsőbbségi joggal, az elsőbbség igénylésével és az elsőbbség hatásával kapcsolatos rendelkezéseket az ESZE 87., 88., illetve 89. cikke tartalmazza. Ezek rendre megfeleltethetők a PUE 4. cikk valamely szakaszának.

2.1.

Az elsőbbséghez kapcsolódó alapfogalmak, illetve az elsőbbség igénylésének alapfeltételei rögtön az ESZE 87. cikk (1) bekezdésében kerülnek bevezetésre. Az összehasonlítás kedvéért párhuzamosan feltüntettük a PUE megfelelő rendelkezéseit.

ESZE 87. cikk – Az elsőbbségi jog

(1) Azt, aki szabadalom, használati mintaoltalom, hasznossági bizonylat iránt szabályszerű bejelentést tett bármely,

(a) az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniók Egyezményben részes államban vagy ilyen államra kiterjedő hatállyal, vagy **(b)** a WTO bármely tagországában vagy arra kiterjedő hatállyal,

úgyisint az ilyen bejelentő jogutódját, elsőbbségi jog illeti meg arra, hogy **ugyanazon találmány** tekintetében európai szabadalmi bejelentést tegyen az **első bejelentés** bejelentési napjától számított tizenkét hónapos időtartamon belül.

PUE 4. cikk

A)(1) Azt, aki szabadalom, használati mintaoltalom, ipari mintaoltalom vagy védjegyoltalom iránt az Unió egyik országában szabályszerű bejelentést tett, úgyisint az ilyen bejelentő jogutódját, az alább meghatározott határidőkön belül elsőbbségi jog illeti meg arra, hogy **bejelentését a többi országban megtegye.**

C)(1) A fent említett elsőbbségi határidő szabadalmaknál és használati mintáknál tizenkét hónap, ipari mintáknál, valamint gyári vagy kereskedelmi védjegyeknél hat hónap.

C)(2) E határidők az **első bejelentés** benyújtása napján kezdődnek; a benyújtás napja nem számít be a határidőbe.

Mint látható, az ESZE 87. cikk (1) bekezdése és a PUE 4. cikk A) pontjának (1) bekezdése, C) pontjának (1) és (2) bekezdése közötti különbségek egyrészt abból adódnak, hogy az ESZE kizárólag szabadalmi oltalom adására létesült, így ebben a nem szabadalmi jellegű oltalmi formák (ipari minta, védjegy) elsőbbségének igénylését nem tették lehetővé. Megjegyezzük, hogy a PUE e tekintetben nem fogalmaz egyértelműen, bár nem szokás ipari mintára, illetve védjegyre szabadalmi bejelentés elsőbbségi igényét alapítani, azonban ez a PUE alapján elvileg nem kizárt. Ilyen hibrid megoldásra egyébként a magyar iparjogvédelem történetében is láthattunk példát – az 1991. évi XXXVIII. törvény a használati minták oltalmáról (Hmtv.) egy ideig megengedte használatiminta-bejelentés származtatását ipari mintából, majd az 1995. évi XXXIII. tv. (Szt.) lehetővé tette szabadalmi bejelentés származtatását használati mintából, így elvileg nem volt kizárt, hogy többszöri származtatás révén egy szabadalmi bejelentés végeredményben egy ipari minta elsőbbségét igényelje. Ez a le-

hetőség azonban 2002. január 1-jétől megszűnt – feltehetően az ipariminta-bejelentésből kiolvasható és az elsőbbséget megalapozó műszaki tartalom meghatározásának nyilvánvaló nehézségei miatt. Feltételezhetjük, hogy a PUE-nek sem volt szándéka a különböző típusú oltalmi formák közti átjárhatóság biztosítása, így tehát e tekintetben a szövetség szintű eltérés a joggyakorlat szempontjából immateriálisnak tekinthető.

Mind az ESZE 87. cikk (1) bekezdése, mind a PUE 4. cikk A) pontjának (1) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az elsőbbséghez való jog az első bejelentés bejelentőjét vagy jogutódját illeti meg, valamint azt, hogy az elsőbbséget 12 hónapon belül lehet igényelni. Az utóbbi követelmény mind a PCT-, mind a közvetlen európai úton tett európai szabadalmi bejelentések tekintetében fellazult, mivel az ESZE 2007. december 13-tól hatályos állapota szerint az ESZE 122. cikke és a 136. szabály (1) bekezdése alapján most már a 12 hónapos elsőbbségi idő is igazolható két hónap objektív határidőn belül. Erre való tekintettel az ESZH visszavonta az ilyen igazolást kizáró korábbi fenntartását a PCT VSZ 26bis.3 szabály (j) bekezdése alatt is.

Az ESZE 87. cikk (1) bekezdésében szereplő fogalmakat és feltételeket maga az ESZE éppúgy nem magyarázza, mint a PUE fogalmait maga a PUE, így ezek pontos interpretációja csak a kialakult joggyakorlat és bevett jogdogmatikai kategóriák fényében lehetséges. Talán az egyik legfontosabb, ugyanakkor legkevésbé egyértelmű fogalom, amelyet bevezet az ESZE 87. cikk (1) bekezdése, az „azonos találmány” fogalma, amelyet e sorok szerzője egy korábbi cikkében¹¹ részletesebben is kifejtett.

Lássuk az ESZE 87. cikkének többi bekezdését, illetve azok megfelelőjét a PUE elsőbbségi rendszerében.

ESZE 87. cikk – Az elsőbbségi jog

(2) Elsőbbségi jog alapítható minden olyan bejelentésre, amely a bejelentés helye szerinti állam nemzeti jogszabálya, kétoldalú vagy többoldalú szerződése – ideértve ezt az Egyezményt – értelmében szabályszerű nemzeti bejelentésnek számít.

(3) Szabályszerű nemzeti bejelentésnek kell tekinteni azt a bejelentést, amely elégséges annak megállapítására, hogy azt melyik napon nyújtották be, függetlenül a bejelentés további sorsától.

PUE 4. cikk

A)(2) Elsőbbségi jog alapítható olyan bejelentésre, amely az unió bármelyik országának nemzeti jogszabálya vagy az unió országai között kétoldalú vagy többoldalú szerződés értelmében szabályszerű hazai bejelentésnek számít.

A)(3) Szabályszerű hazai bejelentésnek kell tekinteni azt a bejelentést, amely elégséges annak megállapítására, hogy a kérelmet a szóban forgó országban melyik napon terjesztették elő, függetlenül a kérelem további sorsától.

¹¹ *Kacsuk Zsófia*: Az európai elsőbbségi jog elemzése az Európai Szabadalmi Hivatal joggyakorlatának tükrében – avagy hogyan igényeljük a serpenyő elsőbbségét műanyag pohárra? Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 3. (113.) évf. 6. sz., 2008. december.

Lényeges eltérést jelent az ESZE és a PUE elsőbbségi rendszere között, hogy míg a PUE csak a „külső elsőbbség”, vagyis külföldi országból származó bejelentés elsőbbségének igénylését teszi lehetővé, addig az ESZE 87. cikk (1) és (2) bekezdése egyben megteremti a „belső elsőbbség” intézményét is. Az ESZE 87. cikk (1) bekezdése alapján az első bejelentés történhetett bármely párizsi uniós államban vagy ilyen államra kiterjedő hatállyal, valamint bármely WTO-tagországban vagy arra kiterjedő hatállyal. Párizsi uniós államokra *kiterjedő* hatályú például az európai szabadalmi bejelentés, amely az ESZE 66. cikkének értelmében egyenértékű a megjelölt szerződő államokban tett szabadalmi bejelentéssel. Mivel az ESZE 87. cikk (1) bekezdése semmilyen megkötést nem tartalmaz az ilyen államok, illetve WTO-tagországok tekintetében (erre utal a „bármely” megfogalmazás), az ESZE 87. cikk (2) bekezdése pedig kifejezetten utal az ESZE keretében tett szabadalmi bejelentés nemzeti hatályára, ezért az ESZE egyben a *belső elsőbbség* lehetőségét is biztosítja, vagyis egy európai szabadalmi bejelentésben igényelhetjük egy korábbi európai szabadalmi bejelentés elsőbbségét. Fontos megemlíteni, hogy szemben a magyar belső elsőbbség intézményével, az ESZE nem írja elő a korábbi bejelentés visszavonását. Az ESZE 87. cikkének (3) bekezdése, illetve a PUE 4. cikkének A)(3) bekezdése biztosítja, hogy elsőbbséget nem csak folyamatban lévő bejelentésre lehet alapítani (szemben a magyar belső elsőbbség intézményével, amely ezt kifejezetten megköveteli). Ezenfelül, az európai joggyakorlat szerint az elsőbbség tekintetében nincs jogkimerülés (T15/01 döntés), vagyis egy szabadalmi bejelentés elsőbbségét akárhány későbbi európai szabadalmi bejelentésben lehet igényelni (feltéve, hogy azok mind 12 hónapon belül kerülnek benyújtásra).

2.2.

Az ESZE 87. cikk (1) bekezdése, valamint a PUE 4. cikk C)(2) bekezdése szerint elsőbbséget egy *első bejelentés* tekintetében lehet igényelni. Az első bejelentés fogalmát külön sem az ESZE, sem a PUE nem definiálja, pusztán azt a speciális esetet szabályozzák, amikor egy későbbi bejelentés első bejelentésnek tekinthető:

ESZE 87. cikk – Az elsőbbségi jog

(4) Egy későbbi bejelentést, amelynek tárgya azonos egy korábbi bejelentés tárgyával, és amelyet ugyanabban az államban, illetve államra kiterjedő hatállyal tettek, az elsőbbség meghatározása szempontjából első bejelentésnek kell tekinteni, ha a korábbi bejelentést a későbbi bejelentés bejelentési napja előtt visszavonták, arról lemondtak vagy azt elutasították anélkül, hogy közzétették volna, ahhoz jogok fűződnének vagy arra

PUE 4. cikk

C)(4) Egy *későbbi bejelentést*, amelynek tárgya azonos egy korábbi bejelentés tárgyával, és amelyet az **unióknak ugyanabban az országában** tettek, a fenti (2) bekezdés értelmében vett első bejelentésnek kell tekinteni, és az elsőbbségi határidőt annak bejelentési napjától kell számítani, ha a korábbi bejelentést a későbbi bejelentés napja előtt már visszavonták, arról lemondottak, vagy elutasították, anélkül, hogy közzétették vol-

elsőbbbségi igényt alapítottak volna. Az ilyen korábbi bejelentésre tehát ez esetben később sem lehet már elsőbbséget alapítani.

na, vagy ahhoz jogok fűződnenek vagy arra elsőbbségi igényt alapítottak volna. Az ilyen korábbi bejelentésre tehát ez esetben később sem lehet már elsőbbséget alapítani.

Az ESZE 87. cikk (4) bekezdése és a PUE 4. cikkének C)(4) bekezdése magáért beszél, talán csak az első mondat első részére érdemes némi magyarázattal kitérni. Az ugyanazon államban (vagy ilyen államra kiterjedő hatállyal) tett bejelentésre vonatkozó kikötés mögött rejlő megfontolás, hogy ne lehessen egy adott államban jelentkező nehézségeket áltál megkerülni, hogy a bejelentő a bejelentését más államban ismételtlen benyújtja.

Itt jegyezzük meg, hogy az ESZE 2007. december 13-tól hatályos szabályozása nem teljesen konzisztens, mivel a 87. cikk (4) bekezdésében a 87. cikk (1) bekezdésébe bekerült WTO-tagországok nem kerülnek külön említésre, azonban feltételezhető, hogy az ESZH a 87. cikk (4) bekezdésének értelmezésekor az állam fogalmát a WTO-tagországokra is ki fogja terjeszteni.

Az ESZH Módszertani útmutatója¹² további kiegészítést fűz az első bejelentés értelmezéséhez. Első bejelentés az, amelyben a bejelentő először tárja fel a bejelentés tárgyát (GL. C-V, 1.4). Több döntés is leszögezi, hogy az elsőbbségi jog érvényesítéséhez az első bejelentésnek olyannak kell lennie, hogy az alapján a találmány megvalósítható legyen (lásd pl. T206/83, T26/85, T193/95, T491/99). Ez a kritérium biztosítja, hogy senki ne tarthasson fenn magának jogokat olyan elképzelések, ötletek tekintetében, amelyek részleteit még maga sem dolgozta ki, a gyakorlatba való átültetés lehetőségei pedig nincsenek tisztázva, illetve feltárva.

2.3.

Az ESZE 88. cikkének (1) bekezdése az elsőbbség igénylésével kapcsolatos alapvető formális követelményeket szabályozza. Hasonló rendelkezéseket találunk a PUE 4. cikk D)(1) bekezdésében.

ESZE 88. cikk – Az elsőbbség igénylése

(1) Ha a bejelentő az európai szabadalmi bejelentés tekintetében korábbi bejelentésen alapuló elsőbbséget igényel, be kell nyújtania az elsőbbségi nyilatkozatot és egyéb szükséges dokumentumokat a Végrehajtási Szabályzattal összhangban.

PUE 4. cikk

D)(1) Aki valamely korábbi bejelentés elsőbbségét érvényesíteni kívánja, köteles nyilatkozatot tenni, s abban e bejelentés időpontját és országát megjelölni. Azt a legkésőbbi időpontot, ameddig e nyilatkozatot meg lehet tenni, az egyes országok határozzák meg.

¹² Guidelines for Examination in the European Patent Office – röviden: GL.

Az ESZE 88. cikkének (2) bekezdése, illetve az ennek megfelelő PUE 4. cikk (F) bekezdésének első része komoly jelentőséggel bír, mivel ez teszi lehetővé több elsőbbség igénylését akár egy igénypontra is (és akár különböző országból származó korábbi bejelentések esetén is).

ESZE 88. cikk – Az elsőbbség igénylése

(2) Az európai szabadalmi bejelentés tekintetében **több elsőbbség** igényelhető, függetlenül attól, hogy azok **különböző országokból** származnak-e. Ha erre mód van, bármelyik **igénypontra több elsőbbség** igényelhető. Több elsőbbség igénylése esetén az elsőbbség napjától számított határidőket a legkorábbi elsőbbség napjától kell számítani.

PUE 4. cikk

F) Az unió egyik országa sem utasíthat vissza elsőbbségi igényt vagy szabadalmi bejelentést amiatt, hogy a bejelentő többszörös – akár különböző országokból származó – elsőbbséget igényel, vagy ...

Ugyan a PUE 4. cikk F) bekezdése kifejezetten nem említi, hogy a több elsőbbség akár egy igénypontra is vonatkozhat, azonban a nemzetközi jogfelfogás ezt az értelmezést részesíti előnyben.

Az ESZE 88. cikkének (3) bekezdése lényegében tömören összefoglalja a PUE 4. cikk F) bekezdésének második felét. A két rendelkezés értelme azonban megegyező, ti. az elsőbbség csak a korábbi bejelentésben is szereplő elemekre terjed ki.

ESZE 88. cikk – Az elsőbbség igénylése

(3) Ha az európai szabadalmi **bejelentés** tekintetében egy vagy több elsőbbséget igényelnek, az elsőbbségi jog az európai szabadalmi bejelentésnek **csak azon elemekre** terjed ki, amelyeket az elsőbbséget megalapozó bejelentés, illetve bejelentések is tartalmaznak.

PUE 4. cikk F) (folyt.)

... hogy az egy vagy több elsőbbséget igénylő bejelentés egy vagy több **olyan elemet** foglal magában, **amely nem szerepel** abban a bejelentésben, illetve bejelentésekben, amelyek alapján az elsőbbséget igénylik, feltéve mindkét esetben, hogy a találmány az ország jogszabályai értelmében egységes.

Azoknak az elemeknek az elsőbbségét, amelyek az elsőbbségi igény alapjául szolgáló bejelentésben, illetve bejelentésekben nem szerepelnek, **a későbbi bejelentés alapozza meg** az általános feltételek szerint.

Az „elem” fogalmát sem az ESZE, sem a PUE nem definiálja, de erre nézve támpontot jelenthet az ESZE 88. cikkének (4) bekezdése, illetve a PUE 4. cikkének H) szakasza.

ESZE 88. cikk – Az elsőbbség igénylése

(4) Ha a **találmány** egyes, elsőbbségi igényvel érintett **elemei a korábbi bejelentés igénypontjai között nem szerepelnek**, az elsőbbség ennek ellenére is megadható, feltéve, hogy a korábbi bejelentés iratai, azok egészét tekintve, az ilyen elemeket **kifejezetten feltárják**.

PUE 4. cikk

H) Az elsőbbség nem tagadható meg amiatt, hogy a **találmány** egyes olyan **elemei**, amelyekre elsőbbséget igényelnek, a származási országban tett bejelentés **igénypontjai között nem szerepelnek**, feltéve, hogy a bejelentés adatai együttesen ezeket az elemeket **szabatosan meghatározzák**.

Az ESZE 69. cikke értelmezéséről szóló jegyzőkönyv az „elem” szót egyértelműen a szabadalmi igénypont által lefedett „megoldás”, „kiviteli alak” értelmében használja.

A PUE-ben szereplő „elemet” a G2/98 Kibővített Fellebbezési Tanácsi döntés a PUE 4. cikk H) és F) pontja, valamint azok célja alapján szintén magának az igénypontnak, illetve a leírásban szereplő valamely kiviteli alaknak felelteti meg.

A G2/98 döntés az ESZE 88. cikk (3) és (4) bekezdésében szereplő „elem” megnevezést is értelmezi, méghozzá a PUE „elemére” adott értelmezésével összhangban, vagyis az elem maga az igénypont tárgya.¹³

Jelezzük, hogy mind az ESZE, mind a PUE hivatalos magyar fordítása pontatlan, miszerint az egyes elemek az igénypontokban nem szerepelnek, holott mindkét egyezmény angol szövege úgy fogalmaz, hogy az elemek az igénypontok között nem szerepelnek. A pontatlan magyar fordításból az adódna, hogy az „elemet” az igénypont vagy az adott kiviteli alak egy „jellemzőjének” (*feature*) kell megfeleltetni, holott a G2/98 döntés részletes elemzéséből jól látszik, hogy ez az interpretáció téves.

A fenti rendelkezések jelentősége annak biztosításában áll, hogy elsőbbségi igényt ne csak egy korábbi bejelentés igénypontjaira, hanem annak teljes kitanítására lehessen alapítani. Ez azért is fontos követelmény, mivel az elsőbbség igénylésénél nem lehet feltétel, hogy a korábbi bejelentés igénypontokat tartalmazzon – például sem a magyar Szt., sem a 2007. december 13. óta hatályos ESZE nem írja elő, hogy a szabadalmi bejelentésnek igénypontot is kell tartalmaznia, ahhoz hogy a bejelentési nap elismerhető legyen. Az ESZH joggyakorlata szerint a bejelentés tárgyán a szakember által a bejelentésből megismerhető teljes kitanítást, információt kell érteni. A korábbi bejelentés tárgya ennek megfelelően sokkal bővebb is lehet annál, mint amire a korábbi bejelentésben ténylegesen igényelték az oltalmat.

Az ESZE 88. cikk (4) bekezdésének, illetve a PUE 4. cikk H) bekezdésének az összevetéséből az is látszik, hogy a feltárási kötelezettség tekintetében a Párizsi Unió Egyezménye valamivel diffúzabban fogalmaz: „a bejelentés anyagai (*application documents*) ezeket az

¹³ Both an „element of the invention” and an „element of the European patent application” actually constitute subject-matter as defined in a claim of the European patent application. (G2/98)

elemeket *szabatosan* meghatározzák”, szemben az ESZE megfelelő rendelkezésével, mely az elemek *kifejezett* feltárását követeli meg.

Talán ez az egyetlen olyan tényleges eltérés az ESZE és a PUE elsőbbségi rendszere között, ami esetleg eltérő jogalkalmazást indokolna a közvetlen európai bejelentések és az euro-PCT-bejelentések tekintetében. Ugyanakkor megállapíthatjuk, hogy a gyakorlatban ilyen eltérést nem tapasztalhatunk.

2.4.

Az elsőbbségi jog hatását az ESZE 89. cikke szabályozza, amelyet az analóg rendelkezéseket tartalmazó PUE 4. cikk B) szakaszával lehet összevetni:

ESZE 89. cikk – Az elsőbbségi jog hatása

Az elsőbbségi jog hatása, hogy az 54. cikk (2) és (3) bekezdése, valamint a 60. cikk (2) bekezdése szempontjából az elsőbbség napja számít az európai szabadalmi bejelentés bejelentési napjának.

[ESZE 54(2) nyilvános technika állása

ESZE 54(3) teljes kiterjesztésű technika állása

ESZE 60(2) Az európai szabadalomra való igényjogosultság – azt illeti meg akinek korábbi elsőbbsége van.]

PUE 4. cikk

B) Ennél fogva a bejelentés, amelyet később, de az említett határidők eltelte előtt az unió valamelyik más országában tesznek, nem érvényteleníthető az időközben bekövetkezett tények, nevezetesen másik bejelentés, a találmány közzététele vagy gyakorlatba vétele, a minta példányainak árusítása vagy a védjegy használata következtében és e tények révén harmadik személy javára sem jog, sem személyhez fűződő birtok nem keletkezhet. Harmadik személynek az elsőbbség alapjául szolgáló első bejelentés napja előtt szerzett jogai az unió országainak belső jogszabályai szerint hatályosak.

Az ESZE 89. cikk értelmében az ESZE 54. cikk (2) bekezdése szerint a nyilvános technika állásának, illetve a (3) bekezdése szerint a teljes kiterjesztésű technika állásának megítélésében az elsőbbség időpontja számít. Szintén az ESZE 89. cikk értelmében az ESZE 60. cikk (2) bekezdése alapján az európai szabadalom azt illeti meg, aki azt a legkorábbi elsőbbséggel bejelentette (szabadalmi igényjogosultság).

A PUE 4. cikk B) bekezdése láthatóan ugyanezen jogokat állapítja meg az időközben bekövetkező tények felsorolásával (másik bejelentés – teljes kiterjesztésű technika állása; közzététel, gyakorlatba vétel, árusítás – nyilvános technika állása), valamint harmadik személyek időközben keletkező jogának és birtokának kizárásával (szabadalmi igényjogosultság).

2.5.

Mivel az ESZE meglehetősen szöveghűen veszi át a PUE rendelkezéseit, ezért még ha kétséges is egyes szavak, fogalmak jelentése – mint például az „elem” – ezt az európai szabadalmi rendszeren belül egységes értelmezéssel lehet ellátni és egységesen lehet kezelni, legyen akár közvetlen európai szabadalmi bejelentésről (illetve szabadalomról), akár euro-PCT-bejelentésről (illetve szabadalomról) szó.

3. Az európai szabadalmi rendszerben az elsőbbség elismerhetőségének precedensjogi értelmezése

Az előző pontban már utaltunk rá, hogy az egyik legfontosabb, ugyanakkor legkevésbé egyértelmű fogalom, amelyet bevezet az ESZE 87. cikk (1) bekezdése az „azonos találmány” fogalma. Az „azonos találmány” kifejezés a PUE 4. cikkében nem jelenik meg, azonban implicit módon erre utal a PUE 4. cikk F)(1) bekezdés második fele:

PUE 4. cikk F)(1) ... Azoknak az elemeknek az elsőbbségét, amelyek az elsőbbségi igény alapjául szolgáló bejelentésben, illetve bejelentésekben nem szerepelnek, a későbbi bejelentés alapozza meg az általános feltételek szerint.

Mint korábban megállapítottuk, az „elemek” kifejezés alatt az igénypontokat, illetve az igénypontok által lefedett (vagy a leírásban tanított) kiviteli alakokat értjük, tehát a fenti bekezdésből következik, hogy a korábbi bejelentésben nem szereplő kiviteli alakokat nem illeti meg az elsőbbség. Az egyes kiviteli alakokat az igénypontok szintjén az igényponti jellemzők határozzák meg (beleértve a technika állásából ismert, és a találmány lényegét képező új jellemzőket is). A PUE alapján nem egyértelmű, hogy az elsőbbségi igénnyel érintett korábbi bejelentésben szereplő „elemek” és a későbbi bejelentés „elemei” között milyen szintű egyezést kell megkövetelni ahhoz, hogy az elsőbbség elismerhető legyen. Esetleg elképzelhető, hogy az igénypontnak csak bizonyos jellemzők tekintetében van elsőbbsége? Mint látni fogjuk, ezt az európai precedensek egyértelműen eldöntik, méghozzá szigorú, de logikailag konzisztens módon.

Az ESZE 87. cikk (1) bekezdése alapján elsőbbséget csak „azonos találmány” tekintetében lehet igényelni. Az „azonos találmány” kérdésében hosszú évek ingadozó jogértelmezése és ellentmondásos joggyakorlata után végül a Kibővített Fellebbezési Tanács G3/93, majd G2/98 döntése egyértelműen a szűk, szigorú értelmezés mellett tette le a voksot, amelyet azóta tovább erősített a G1/03, illetve G2/03 döntés. A továbbiakban röviden áttekintjük ezeket a döntéseket.

3.1. A G3/93 döntés

A G3/93 döntés alaptézisként lefekteti, hogy az elsőbbségi éven belül publikált elsőbbségi irat a technika állásához tartozik, amennyiben nem ismerhető el az elsőbbség. A döntés

értelmében ez abban a speciális esetben is fennáll, ha azért nem ismerhető el az elsőbbség, mert a későbbi bejelentés tárgya bővebb, mint amit az alapbejelentésben feltártak. Az indoklás az ESZE 87. cikk (1) bekezdésére hivatkozik, és megállapítja, hogy az elsőbbségi jog csak szigorúan „azonos” találmány esetében áll fenn.

A G3/93 döntés abból indul ki, hogy az elsőbbségi jog hatását szabályozó 89. cikk alkalmazásának előfeltétele az érvényes elsőbbség, ha tehát a későbbi bejelentés tárgya bővebb, és ezért nem ismerhető el az elsőbbség, akkor a korábbi bejelentés (vagyis az alapbejelentés) elsőbbségi éven belüli publikációja (pl. tudományos szaklapban) hozzátartozik a technika állásához. Ebből egyenesen következik, hogy az elsőbbségi iratnak az elsőbbségi éven belüli publikációja adott esetben megkérdőjelezheti a későbbi bejelentés tárgyát képező módosított találmány tekintetében a feltalálói tevékenység meglétét.

3.2. A G2/98 döntés

A G2/98 döntés tovább pontosítja a G3/93 döntést, kimondva, hogy az ESZE 87. cikk (1) bekezdésében szereplő „azonos találmány” fogalmát szigorúan kell értelmezni: a korábbi bejelentés elsőbbségét csak akkor lehet elismerni, ha a szakember az igénypontban foglaltakat egyértelműen és közvetlen módon le tudja vezetni a korábbi bejelentés egészéből.

A G2/98 döntés szakított azzal a gyakorlattal, hogy az elsőbbség, illetve az azonos találmány szempontjából különbséget lehessen tenni a műszaki jellegű és a nem műszaki jellegű jellemzők között, így ugyanis adott esetben akkor is azonosnak kellene tekinteni a találmányt, ha egy (nem műszaki) jellemző megváltozott, törlésre került, vagy egy ilyen jellemzővel bővült az igénypont. A döntés indoklása szerint a szigorú interpretáció összhangban van a PUE rendelkezéseivel és a korábbi G3/93 döntéssel is.¹⁴ Az „azonos találmány” szigorú interpretációjának szükségességét továbbá azzal indokolja G2/98 a döntés, hogy a 87. cikk (1) bekezdésében szereplő első bejelentés megítélésénél szintén az „azonos találmány” fogalma számít. Tehát adott esetben egy továbbfejlesztett új bejelentés elsőbbségét már nem lehetne igényelni, ha az azonos találmány fogalmát túlságosan kiterjesztően értelmezzük.

A G2/98 döntés egy további fontos kérdést is tisztáz, miszerint több elsőbbsége csak „VAGY” típusú igénypontnak lehet, „ÉS” típusúnak nem. Vagyis nem fordulhat elő, hogy egymással és kapcsolatban levő jellemzők (tehát vesszővel, pontos vesszővel, „és”, „vala-

¹⁴ ... according to that analysis, a narrow or strict interpretation of the concept of „the same invention”, equating it to the concept of „the same subject-matter” referred to in Article 87(4) EPC (cf. point 2 supra), is necessary to ensure a proper exercise of priority rights in full conformity inter alia with the principles of equal treatment of the applicant and third parties (cf. point 8.1 supra) and legal certainty (cf. point 8.3 supra) and with the requirement of consistency with regard to the assessment of novelty and inventive step (cf. point 8.1 supra). Such interpretation is solidly supported by the provisions of the Paris Convention (cf. point 5 supra) and the provisions of the EPC (cf. point 6.8 supra), and is perfectly in keeping with opinion G 3/93 (G2/98, Reasons for the Opinion, 9.).

mint”, illetve más hasonló kötőszóval elválasztott jellemzők) egy része tekintetében elismerhető az elsőbbség, míg más részének nincs elsőbbsége.

Egy igénypontra több elsőbbség igénylését az ESZE 88. cikkének (2) bekezdése teszi lehetővé:

ESZE 88. cikk – Az elsőbbség igénylése

(2) Az európai szabadalmi bejelentés tekintetében több elsőbbség igényelhető, függetlenül attól, hogy azok különböző országokból származnak-e. Ha erre mód van, bármelyik igénypontra több elsőbbség igényelhető. Több elsőbbség igénylése esetén az elsőbbség napjától számított határidőket a legkorábbi elsőbbség napjától kell számítani.

A G2/98 döntés „VAGY” típusú igénypontnak nevezi az olyan igénypontot, amelyben legalább két jellemző közt VAGY kapcsolat van. Ez esetben elképzelhető, hogy az igénypontot az egyik jellemzővel olvasva az ilyen igénypontvariánsnak egy első elsőbbsége van, míg a másik jellemzővel vett másik igénypontvariánsnak egy második elsőbbsége van. Ezenfelül a döntés azt is leszögezi, hogy ha egy első elsőbbségi irat A jellemzőt ismerteti, míg egy második elsőbbségi irat B jellemzőt ismerteti, akkor semmi akadály ezen két különböző elsőbbség igénylésének egy későbbi bejelentés C jellemzőt tartalmazó igénypontja tekintetében, amely C jellemző mint általános fogalom, mint általános képlet vagy egyéb módon magában foglalja A és B jellemzőt.¹⁵ Itt tehát a különböző elsőbbséggel rendelkező igénypontvariánsok nem jelennek explicit formában meg az igénypontban. Mindamellet a döntés hozzáteszi, hogy az általános fogalom vagy általános képlet csak akkor igényelhet több elsőbbséget, ha ez véges számú, jól definiált alternatíva igénylését jelenti.

Ugyanezt a lehetőséget a döntés kizárja olyan igénypontok esetében, amelyeknél a jellemzők között és kapcsolat áll fenn. Ekkor nyilván nem lehet szó igénypontvariánsokról, a korábbi bejelentésben vagy feltárára került az és kapcsolatban álló jellemzők mindegyikét megvalósító találmány, vagy nem.

3.3. A G1/03, illetve G2/03 döntés

A G1/03 és a G2/03 döntés a fenti döntések által kijelölt útvonalon továbbhaladva és a G2/98 döntést kifejezetten megerősítve megállapítja, hogy az ESZE 87. cikk (1) bekezdésé-

¹⁵ 6.7 As regards the „OR”-claim (point 6.5(ii) supra), it is held in the memorandum that where a first priority document discloses a feature A, and a second priority document discloses a feature B for use as an alternative to feature A, then a claim directed to A or B can enjoy the first priority for part A of the claim and the second priority for part B of the claim. It is further suggested that these two priorities may also be claimed for a claim directed to C, if the feature C, either in the form of a generic term or formula, or otherwise, encompasses feature A as well as feature B. The use of a generic term or formula in a claim for which multiple priorities are claimed in accordance with Article 88(2), second sentence, EPC is perfectly acceptable under Articles 87(1) and 88(3) EPC, provided that it gives rise to the claiming of a limited number of clearly defined alternative subject-matters. (G2/98)

ben az elsőbbségi jog megállapításánál ugyanaz a mérce, mint a fent tárgyalt bővítő értelmű módosítások tilalmának alkalmazásában¹⁶ [ESZE 123. cikk (2) bekezdés].

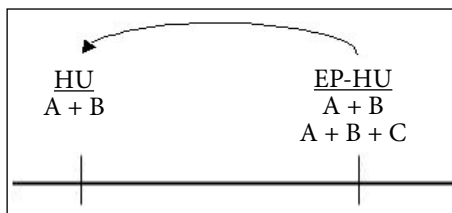
Tehát a G1/03, illetve G2/03 döntés tartalma a következő. Ha egy későbbi bejelentés egy korábbi bejelentés tárgyához képest olyan bővítő értelmű módosítást tartalmaz, amely az ESZH előtt folyó eljárásban az ESZE 123. cikk (2) bekezdése szerint nem lenne megengedhető, akkor az ilyen bővítő értelmű tartalom nem igényelheti a korábbi bejelentés elsőbbségét.

4. Igénypont-módosulások az elsőbbség szempontjából

Lássuk most, milyen módosulásokon mehet keresztül az európai szabadalmi bejelentés igénypontja az eredeti bejelentés tartalmához képest, és mit eredményez ez az elsőbbség elismerhetőségének szempontjából.

4.1. Hozzáadás – új jellemző

Legyen például egy korábbi magyarországi HU szabadalmi bejelentés tárgya A+B (A és B jellemzőkkel meghatározott találmány, függetlenül attól, hogy igényponti szinten megjelent-e). A HU szabadalmi bejelentés elsőbbségét igénylő EP-HU szabadalmi bejelentés (vagy szabadalom) tartalmazzon egy A+B alakú főigénypontot, és ezenkívül egy A+B+C alakú aligénypontot, amely a HU bejelentéshez képest egy új kiviteli alaknak felel meg.

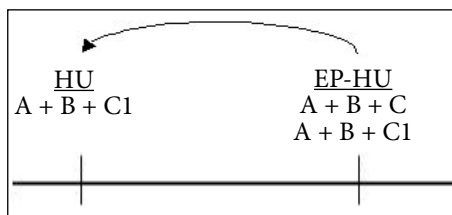

Ebben az esetben az A+B főigénypontot értelemszerűen illeti az elsőbbség, azonban az ehhez képest korlátozott oltalmi kört biztosító A+B+C aligénypontot már nem, hiszen a HU bejelentés ilyen kiviteli alakot nem tárt fel. A G2/98 döntés erről úgy nyilatkozik, hogy az és típusú igénypontot nem illeti meg az elsőbbség, ha az és kombinációban valamelyik jellemzőt nem tárta fel az elsőbbségi irat.

¹⁶ In order to avoid any inconsistencies, the disclosure as the basis for the right to priority under Article 87(1) EPC and as the basis for amendments in an application under Article 123(2) EPC has to be interpreted in the same way. (G1/03, G2/03, Reasons for the decision, 4. pont)

4.2. Csere – jellemző általánosítása

Legyen a HU bejelentésben feltárt találmány $A+B+C1$, az EP-HU bejelentés főigénypontja pedig vonatkozzon $A+B+C$ találmányra (ahol C általánosítása $C1$ -nek, például $C1$ =réz és C =fém).

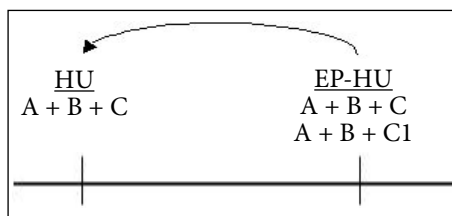

A speciális $C1$ jellemzőhöz képest általánosabb C jellemző nyilván olyan többletinformációt hordoz, amely a korábbi HU bejelentésből nem volt kiolvasható (amely csak rézre vonatkozott), viszont a G2/98 döntés elismeri az általános jellemzővel megadott igénypont elsőbbségét azoknak a kiviteli alakoknak a tekintetében, amelyeket az elsőbbségi irat is feltárt. Ennek megfelelően az $A+B+C$ főigénypontot az $A+B+C1$ kiviteli alakra nézve megilleti az elsőbbség, minden más kiviteli alakra nézve nem.

Mivel az aligénypont kifejezetten csak erre a kiviteli alakra vonatkozik, ezért az aligénypontot teljes egészében megilleti az elsőbbség.

4.3. Csere – jellemző specifikálása

Legyen most az EP-HU bejelentésnek a korábbi HU bejelentéshez képest egy új aligénypontja $A+B+(C=C1)$ alakú (vagyis aligénypont, azzal jellemezve, hogy a C jellemző $C1$, például C =fém és $C1$ =réz).

Ilyen esetben a $C1$ jellemző egy szűkítés, illetve pontosítás a bővebb értelmű C jellemzőhöz képest, tehát elvileg implicit módon a $C1$ jellemző is szerepelt a HU bejelentésben. Az ESZH Módszertani útmutatója szerint azonban a „speciális” újnak számít az „általánoshoz”

képest (GL. C-IV, 9.5), tehát a „réz” olyan új jellemző, amelyet HU nem tárt fel, és ezért az aligénypont elsőbbsége ebben az esetben nem ismerhető el a G2/98 döntés alapján.

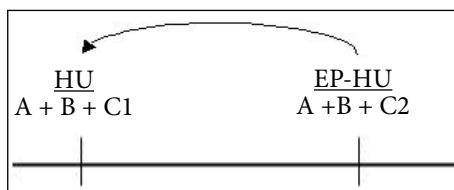
A kiválasztási találmányokra való tekintettel a G2/98 döntés indoklásának 8.4 pontja ennél valamivel enyhébben fogalmaz, és csak abban az esetben mondja ki az elsőbbség érvénytelenségét, ha a kiválasztási találmányokra érvényes újdonságfeltétel is fennáll. Ha a kiválasztási találmány véges sok kiviteli alakot választ ki az általános megoldásból (például réz az általános fémhez képest vagy valahány darab speciális vegyület egy általános formulával megadott vegyületcsaládhoz képest), akkor a fent ismertetett „speciális versus általános” szabály alkalmazandó. Ha azonban a kiválasztási találmány egy szélesebb intervallum részintervallumát jelenti, akkor az ESZH joggyakorlata pontosan meghatározott feltételeket támaszt az újdonság megítéléséhez, amelyet az ESZH Módszertani útmutatója így összegez (GL. C-IV, 9.8):

„A technika állásához tartozó szélesebb tartományból kiválasztott részintervallum abban az esetben új, ha eleget tesz a következő három kritériumnak (l. T198/84, OJ 7/1985, 209; T279/89, OJ-ben nem jelent meg):

- (a) a kiválasztott részintervallum keskeny az ismert tartománnyal összehasonlítva;
- (b) a kiválasztott részintervallum megfelelően távol esik a technika állásában feltárt speciális kiviteli példáktól, és az ismert tartomány végpontjaitól;
- (c) a kiválasztott tartomány nem véletlenszerű részintervallum a technika állásán belül, vagyis nem a technika állásának egy puszta kiviteli alakja, hanem új találmány (célzott kiválasztás, új műszaki kitanítás).”

4.4. Csere – jellemző helyettesítése új jellemzővel

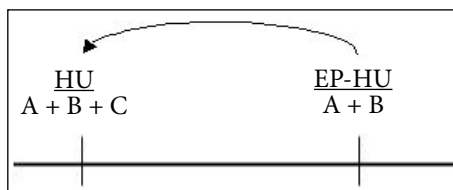
Legyen a HU bejelentés tárgya $A+B+(C1=\text{réz})$, míg az EP-HU bejelentés főigénypontja $A+B+(C2=\text{vas})$.

Ez esetben, mivel a $C2=\text{vas}$ jellemzőt tartalmazó kiviteli alak nem volt tárgya a HU bejelentésnek, ezért a G2/98 döntés értelmében az EP-HU bejelentés igénypontját nem illeti meg az elsőbbség.

4.5. Jellemző elhagyása

Utoljára tekintsük azt az esetet, amikor a HU bejelentés tárgya A+B+C, az EP-HU bejelentésben azonban A+B találmányra igényelnek oltalmat.

Ha a C jellemző a HU bejelentésben szükséges jellemzőként volt bemutatva, akkor a szakember a HU bejelentés alapján nem próbálná elhagyni a C jellemzőt, és így nem is jutna el a C jellemzőt nem tartalmazó A+B találmányhoz. Vagyis a szakember a HU bejelentésből nem ismerhette meg az A+B találmányt a C jellemző nélkül, így ennek tekintetében nem illeti meg az elsőbbség az EP-HU bejelentést. Ez utóbbi gondolatmenet explicit formában nem jelenik meg a G2/98 döntésben, azonban az indoklás 9. pontjából logikusan következik, hogy az igényponti jellemző elhagyása is vezethet az elsőbbség elvesztéséhez.¹⁷

5. Az elsőbbség elismerésének és a bővítő értelmű módosítások tilalmának kapcsolata

Az igénypont-módosulásoknak az előző fejezetben látott 4.1–4.5. pontban vázolt típusát tekintve, és azt a bővítő értelmű módosítások szabályozásával összevetve¹⁸ megállapítható hogy a 4.1–4.5. pont szerinti igénypont-módosulások azonos elbírálás alá esnek, mintha bővítő értelmű módosítások szempontjából néznénk azokat (ti. az olyan igénypont elsőbbsége nem ismerhető el, amely bővítő értelmű módosítást jelentene az elsőbbségi bejelentéshez képest).

A Kibővített Fellebbezési Tanács G1/02, illetve G2/03 döntésének érdeme éppen abban rejlik, hogy a fenti eseti összehasonlítás helyett egységesen megállapította az elsőbbség elismerésének szempontjából azonos találmány és a megengedhető módosítások kritériumainak azonosságát. A döntések ezzel egyben az 4.5. pont alatti igénypont-módosulási típus esetére is egyértelmű választ adtak. Egy, a leírás egészében szükségesként bemutatott jellem-

¹⁷ From the analysis under point 8 supra, it follows that an extensive or broad interpretation of the concept of „the same invention” referred to in Article 87(1) EPC, making a distinction between technical features which are related to the function and effect of the invention and technical features which are not, with the possible consequence that a claimed invention is considered to remain the same even though a feature is modified or deleted, or a further feature is added (cf. point 8.3 supra), is inappropriate and prejudicial to a proper exercise of priority rights. (G2/98, Reasons for the Opinion, 9. pont)

¹⁸ L. a cikksorozat II. részét.

ző nem húzható ki az igénypontból a bővítő értelmű módosítások tilalma miatt (T331/87, lásd GL. C-VI, 5.3.10, igényponti jellemző elhagyása).¹⁹ Mivel a bővítő értelmű módosítás és az elsőbbség elismerhetőségének vizsgálatakor ugyanazt a mércét kell alkalmazni, ezért ha az adott jellemző elhagyása nem megengedhető az ESZE 123. cikk (2) bekezdése szerint, akkor az adott jellemzőt nélkülöző igénypont elsőbbsége sem ismerhető el.

A szabályozás célja nyilvánvalóan az, hogy új bejelentés benyújtásával és az elsőbbség igénylésével senki ne kerülhesse meg a bővítő értelmű módosítások tilalmát, vagyis minden olyan módosítással kapcsolatban, amelyet a bejelentési eljárás során nem lehet megtenni, egy új bejelentés esetén sem támasztható elsőbbségi igény.

A G1/02, illetve a G2/03 döntésben vázolt egységes és látszólag egyszerű felfogás azonban számos kérdést felvet – gondoljunk például a G1/93 döntésre, amely az ESZE 123. cikk (2) és (3) bekezdésének együttes alkalmazásából adódó „csapdából” biztosított kiutat.

Az ESZE 123. cikk (2) és (3) bekezdésének „csapdajaként” szokás arra a speciális helyzetre utalni, amikor az ESZE 123. cikk (2) bekezdése ellenére bővítő értelmű módosítás révén bekerült többletigényponti jellemző megsemmisítési alap, ugyanakkor az igénypontból az ilyen jellemző az ESZE 123. cikk (3) bekezdése alapján egy felszólalási vagy megsemmisítési eljárás során már nem húzható ki, mivel azzal tágulna a szabadalmi igénypont oltalmi köre. A szabadalom a bővítő értelmű módosítással nem tartható fenn, de a bővítő értelmű módosítás nem is törölhető – tehát a szabadalmat meg kell semmisíteni. A G1/93 döntés a szabadalmas iránti méltányosságból kimondta, hogy a találmány szempontjából műszaki relevanciával nem bíró, bővítő értelmű módosítást jelentő igényponti jellemző az ESZE 123. cikk (2) bekezdésének tilalma ellenére benne hagyható az igénypontban – vagyis az ilyen, nem műszaki jellegű megkötéseket a G1/93 döntés gyakorlatilag nem tekintette bővítő értelmű módosításnak. Ugyanakkor a G2/98 döntés egyértelműen leszögezi, hogy az „azonos találmány” vizsgálatának szempontjából az adott jellemző műszaki vagy nem műszaki jellegére nem lehet figyelemmel lenni. Mindkét döntés a mai napig érvényben van, és a G1/02, illetve a G2/03 döntés – ugyan a *disclaimerek* szempontjából – de kifejezetten megállapította, hogy a G2/98 döntés nem tekinthető a G1/93 döntés felülbírálásának vagy átértékelésének.

Azt látjuk tehát, hogy az elsőbbségi igény elismerésének és a bővítő értelmű módosítások tilalmának egységes kezelése korántsem valósult meg, és továbbra sem lehet az egyik kérdéskör szabályozására vonatkozó döntéseket mechanikusan alkalmazni a másik kérdéskörbe eső szituációkban.

¹⁹ Egy igényponti jellemző cseréje vagy elhagyása abban az esetben nem ütközik az ESZE 123(2) cikkének tilalmával (bővítő értelmű módosítások tilalma szabadalmi bejelentés esetén), ha a szakember közvetlenül és egyértelműen felismerné, hogy:

(i) a leírás a jellemzőt nem mint szükséges jellemzőt ismerteti;

(ii) a jellemző, mint olyan, nem elengedhetetlen a találmány működése szempontjából a megoldandó műszaki probléma fényében;

(iii) a jellemző cseréje vagy elhagyása nem igényli más jellemzők komolyabb módosítását a változások kompenzálása végett. (GL. C-VI, 5.3.10)